

MEMORIAL
na pamiątkę
Matki Marii Wittek

adres
ul. Egiptu
Obrotowa Polowa 26/5

AK
Lwów

DOBROHOLSKA Stanisław

zd. Nowicka

ps. "MARTA"

1655/US

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — DOBROWOLSKA Stanisława
z d. Nawicko
ps. „Marta”

I/1. Relacja —

I/2. Dokumenty (sensu stricte) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓ k. 2, s. 1-2

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne... —

IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie ✓ oryg. - 9 szt. oraz ksero pkt. II s. 1

II Materiały uzupełniające relację

- Stanisława Dobrowolska [w:] A. Lenkiewicz, Polacy na przesłonię
XX i XXI w. t.1, Wrocław 1998, ksero, k. 2, s. 1-2

Ch. 1655/MSK

II-1

51 pułku piechoty w Brzeżanach. Ze Lwowa, gdzie mieszkał, wyjechał z rodziną. Mąż do pułku, a ja do Podhajec, gdzie rodzina mojej mamy miała gospodarstwo. Po rozgromieniu naszej armii, wojska wycofywały się w kierunku Rumunii. Mojemu mężowi udało się uniknąć niewoli niemieckiej i sowieckiej. Wrócił do Lwowa. (...) 18 lutego 1940 r. przyszedł aresztować mojego męża, który działał już w konspiracji. Szczęśliwie nie było go w domu.

Cytał powyższy jest wstępem do wspomnień Stanisławy Dobrowolskiej, która w sowieckim gulagu na Kolyminie straciła męża i niemal w tym samym czasie siedmiolatego syna. W ślad za ukrywającym się mężem, również ona wyjechała ze Lwowa. Wkrótce została zaprzysiężoną i z pseudonimem „Marta”, stała się łączniczką SZP-AK. Po powrotnym wkroczeniu na te tereny wojsk sowieckich, trudna sytuacja polskiej konspiracji pogorszyła się.

W tali sowieckich aresztowań, które trwały od lipca 1944, uwięziono we wrześniu jej męża i wielu innych żołnierzy AK, a w grudniu również Stanisławę Dobrowolską. Gdy zabierano ją z domu, jej synek był ciężko chory. Śledztwo prowadzono początkowo w Podhajcach, a następnie w Czortkowie. W grupie, którą w sposób zupełnie absurdalny sądzono, było 23 osoby, w tym 6 kobiet i 2 księży – starszusków, którzy w Armii Krajowej nie służyli, lecz jej sprzyjali w modlitwach. Prawie wszyscy skazani zostali na 10 lat gulagu i 5 lat przymusowego osiedlenia na Syberii. W transporcie do Dniepropietrowska więziono ponad 1500 osób, ale po 14 dniach tej podróży ilość więźniów znacznie zmalała, gdyż wielu zmarło. Miejscową ludność informowano, że byli to zdrajcy współpracujący z Niemcami.

19 stycznia 1946 r. Stanisława Dobrowolska w grupie 90 osób dowieziona została do obozu w miejscowości Mototow na Uralu. Dzięki szczęśliwemu zbiegowi okoliczności zatrudniona została w pracowni krawieckiej. Nie trwało to jednak długo, gdyż w marcu 1948 r. nadeszły z Moskwy nowe instrukcje zakazujące zatrudniania Polaków i Polek z większymi wyrokami przy pracach gospodarczych. Stanisława Dobrowolska pozbawiona została nazwiska i jako P 585, wysłana do gulagu w pobliżu Bajkatu. W bardzo trudnych warunkach łagiernicy budowali tam nową linię kolejową. Konwojenci nie ukrywali, że wszyscy skazani są na śmierć. Rygory obozowej dyscypliny złagodzone po śmierci Stalina w r. 1953. Zlikwidowano między innymi numery i przywrócono więźniom nazwiska. W roku 1955 Stanisława Dobrowolska zwolniona została z obozu i skierowana na osiedlenie w miejscowości

dob. Lenkiemierz Antogni - Polacy na przełomie 1948 s. 24 - 26 T.1 Lwów

STANISŁAWA DOBROWOLSKA łączniczka AK i Sybiraczka, na emeryturze

Urodziła się 5 lipca 1913 r. w Nowosiolce, powiat Podhajce, jako córka Eustachego Nowickiego i Karoliny, z d. Monastyrskiej. Ojciec jej był notariuszem. W II RP przeżyła szczęśliwe dzieciństwo, lata szkolne i młodość. Szczęśliwe było również jej małżeństwo z Wincencym Ludwikiem Dobrowolskim. Nasza tragedia rozpoczęła się od wybuchu wojny w 1939 r. W czasie mobilizacji mąż dostał przydział do

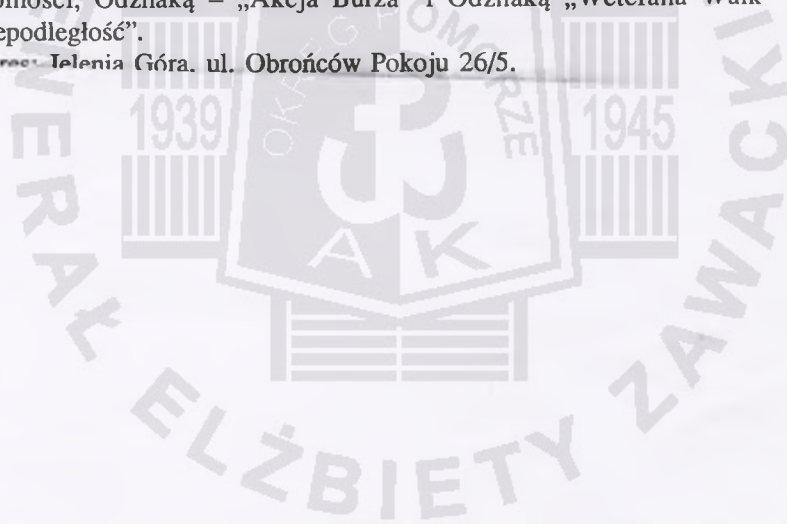
11-2

Tajszet (była to mała wioska, w której mieszkali prawie wyłącznie byli więźniowie).

10 kwietnia 1957 r. wyruszyła w drogę powrotną do Polski, a 29 dotarła do Białej Podlaskiej. Gdy wywożono ją z Polski miała 30 lat, gdy wróciła miała 43. Zamordowano jej męża i dziecko. W wytęsknionej Ojczyźnie nie miała nikogo bliskiego, a rodacy borykali się z własnymi problemami trudnej egzystencji w PRL. *Ci, którzy byli więźniami politycznymi w sowieckich gułagach wiedzą, co to piekło* – to zdanie wielokrotnie powtarzała Stanisława Dobrowolska. W ostatnich latach postanowiła napisać wspomnienia i zamiar ten zrealizowała, ale w zakończeniu wyraziła poważną wątpliwość: *Czy można opisać głód, mróz, pracę ponad siły (...) ogromną tęsknotę, bezsenne noce w paraliżującym strachu przed jutrem, zupełnie nieprawdopodobne upokorzenia, które sowieccy łagiernicy znosić musieli przez tyle lat? Tego opisać nie potrafię.*

W latach dziewięćdziesiątych Stanisława Dobrowolska odznaczona została: Krzyżem Partyzanckim, Krzyżem AK, Medalem Zwycięstwa i Wolności, Odznaką – „Akcja Burza” i Odznaką „Weterana Walk o Niepodległość”.

Adres: Jelenia Góra, ul. Obrońców Pokoju 26/5.

IV Korespondencja

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Toruń, dnia 23 04 1999r.

L. o/2. 944/LK

Pani Stanisława Dobrowolska
Jelenia Góra, ul. Obrońców Pokoju 26/5

Szanowna, Droga Pani!

Uzyskaliśmy cenną informację o Pani służbie konspiracyjnej w Armii Krajowej - AK Lwów z książki Antoniego Lenkiewicza, „ Polacy na przełomie XX i XXI wieku, T.1, Wrocław 1998, s. 24-26.

Pragniemy nawiązać z Panią kontakt. Nasze Archiwum prowadzi intensywną akcję zbierania relacji kobiet - żołnierzy z terenu całej Polski. Bardzo nam zależy na pozyskaniu adresów i relacji od kombatantek Armii Krajowej mieszkających we Wrocławiu i na terenie woj. dolnośląskiego. Dlatego też prosimy Panią o napisanie własnej relacji wzbogaconej zdjęciem - najlepiej z okresu okupacji oraz innymi dokumentami np. kserokopiami oświadczeń świadków i przystania do naszego Archiwum.

Prosimy również o przysłanie kserokopii Pani wspomnień wojennych. Może udałoby się Pani zmobilizować swoje koleżanki - kombatantki do napisania własnych relacji ? Jeśli zechciałaby Pani pomóc nam w tej pracy we Wrocławiu - byłibyśmy bardzo wdzięczni.

Posyłamy Pani Schemat Relacji WSK oraz materiały informujące o działalności Fundacji (Komunikaty Memoriału General Marii Wittek, nr 2,5,6; Informację o IX Sesji).

Pozdrawiamy Panią serdecznie i prosząc o odpowiedź zapraszamy do współpracy z naszym Archiwum.

Z wyrazami szacunku

mgr Anna Rojewska
Anna Rojewska

Dokumentalistka Archiwum WSK

/ odpowiedzialna za kontakty z woj. dolnośląskim /

DOBROWOLSKA Stanisława

V Nazwiskowe karty informacyjne

i

T. 1655/LSK

AK
Lwów

DOBROBOLSKA Stanisława
zd. Nowicka ps. Marta^a

Była łączniczką SZP-AK
w konspiracji działała razem z mężem
Stanisławem Dobrowolskim i grudnia 1944 r.
została uwięziona w obozie. Najpierw w śledztwie
w Podhajcach, a następnie uwięziona na Ural
do miejscowości Mławotow. W 1955 r. zwolniona
z obozu.

zob: Lenkiewicz A. - Polacy na przełomie XX:XXI w.
T. 1, Warszawa, 1999 r. s. 24-26

Biblioteka GAPAK

A. Doj 199

T. 60/wsk

PWK
Śląsk
AK

DOBROWLSKA Stanisława
ps. „Mira”

VI. Fotografie

1. zdj. legitym. z pieczęcią, 1931-1936, oryg., (4x5)
szt. 1 plus 2 repr. powiększ. szt. 2
2. zdj. przy stole w mieszkaniu, fot. Beradt, Katowice
oryg., (6x5,6) szt. 1
3. stoi na polanie obozowej, Garayn 1934 r.,
oryg., (8,5x6,5) szt.
4. na schodach z m. Hassoweg, [b.d.], oryg.,
(6x8) szt. 1
- 5) zdj. obozowe, [b.d.], repr. (5,3x7,5) szt. 1
6. z obozu w Garaymie, sep oryg., (8¹³x6³) szt. 2
7. moza św. na obozie, oryg. (8,3x6,3) szt. 1
8. tancerka od lewej, Skelny-Zwardon, oryg.,
9. na schodach Śl. Dobrowolska siedzi
z powiatkami, Garayn 1934 r., oryg., (5,5x8,3)
szt. 1

Z. Świt, 2013

1) Dobrowolka
Staniłstawa
ps. "Maria"

PWK
AK

1. WSK
Jezeli osobowe

2. T. 60/WSK

3. oryg. 4x5

4.

5. Dobrowolska
Stanisława
ps. „Mira”

6. PwK Śląsk
1931-36

7. Opis fotogr.

Dobrowolska Stanisława
K-tka Rej. Śląsk PwK
1931-1936

Opis na odwrocie Fot. Beracht
fotogr. j. Katowice

В. uwagi:
opis fot.

3

Старый, 27.11.1934

4

5

St. Dobrowolska
m. Hassowne

Z. Świt. 2013v.

6

uwagi:

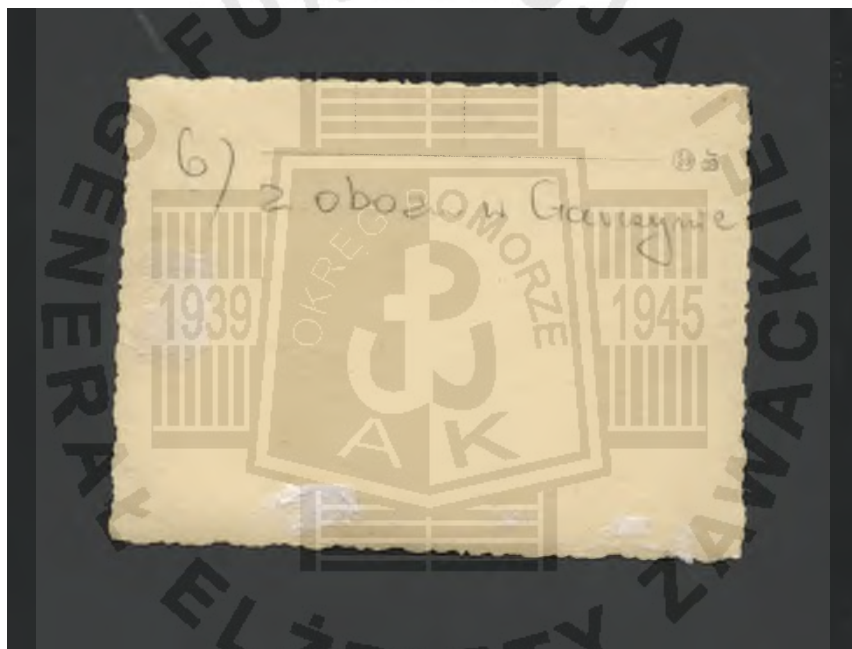
2 obozu w Garozynie

msze św.

8

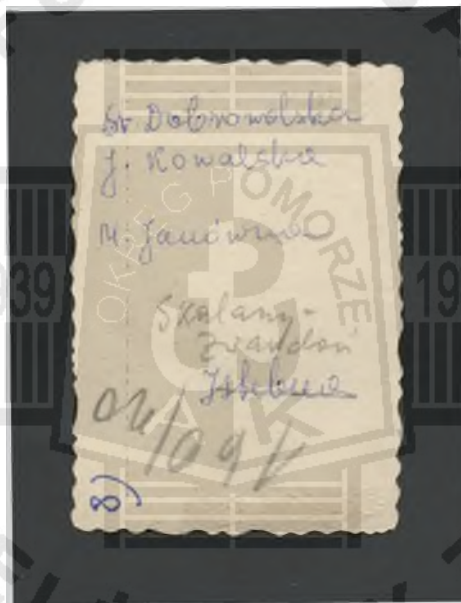

uwagi: opis na odwrocie
fotogr.

st. Dobrowolska
J. Kowalska
m. Janówna

Skalny - Zwardoń

uwagi: opis na
odwrocie fotogr.

S. Dobrowolska
S. Kowalska
S. Chocianowicz

Garaszki 1934

T. 60

P.W.K. AK
'Stasz'

DOBROWOLSKA
STANISŁAWA

pro "Kamie"

- 1) zdjęcia z obozu Górczyn 1934/
- 2) " zbiorowe " " " "
- 3) zdjęcia digit.
- 4) zdjęcia grupy wale w mundurze - dedykacja 1945
nr 2m
- 5) zdjęcia w Korowadnie
- 6) " z obozu 1934 - klasa Św.
- 7) " " z obozu

liczba stron: 60